

Kaderdocument Museumbeleid 2026-2028

1. *Van themamusea naar basismusea*

Zeeland heeft een levendige museale sector. Het Zeeuws erfgoed is ons anker. De verhalen van vroeger helpen ons om het verleden beter te begrijpen en de toekomst tegemoet te treden. De Provincie Zeeland heeft daarom in de Visienota Museumbeleid 2022-2024 vijf themamusea aangewezen die o.a. invulling geven aan maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, duurzaamheid en vrijheid.

Dit zijn: het Zeeuws Museum, het Watersnoodmuseum, het Maritiem Muzeum Zeeland, het Bevrijdingsmuseum Zeeland en het Industrieel Museum Zeeland. Deze themamusea hebben vanaf 2022, naar aanleiding van deze bijzondere positie binnen het museumbeleid, aanspraak gemaakt op incidentele projectsubsidies. Daarmee zijn er projecten verwezenlijkt die bij hebben gedragen aan de verdere professionalisering, het vergroten van het publieksbereik en het versterken van het merk Zeeland.

In de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed 2025-2032 is vastgesteld dat er overgegaan wordt van themamusea naar basismusea, en dat het aantal structureel te ondersteunen musea wordt teruggebracht. Het jaar 2025 is het overgangsjaar waarin deze verandering wordt geconcretiseerd.

Als onderdeel van de Visienota Museumbeleid is er in 2024 een evaluatie uitgevoerd van het museumbeleid door Ravenhorst Advies met de nadruk op de themamusea. De evaluatie bestond uit deskresearch, gesprekken met de vijf themamusea, andere musea, flankerende instellingen en ambtenaren.

De hieruit voortvloeiende conclusie is dat het beleid deels succesvol is geweest door bij te dragen aan de ontwikkelingsvraag en de professionalisering van de themamusea. De gekozen werkwijze is deels effectief, maar sluit niet aan bij de beleidsdoelstellingen omdat professionalisering vaak een structurele bijdrage vraagt en geen incidentele jaarsubsidie. Belangrijk aandachtspunt is dat de gehanteerde term themamuseum en de selectie daarvan ruimte laat voor discussie. Mede daarom is in dit kaderdocument een lijst met selectiecriteria en randvoorwaarden opgesteld en is de term themamuseum vervangen door basismuseum.

2. *Criteria basismusea*

Of een museum een basismuseum kan zijn, hangt af van bepaalde criteria en basisvoorwaarden. Deze zijn hieronder uiteengezet.

1. **Zeeuwse (kunst)geschiedenis:**

het museum vertelt een belangrijk onderdeel van het verhaal van Zeeland, de Zeeuwse geschiedenis en/of heeft een (kunst)historische collectie die van belang is voor Zeeland;

2. **Professionaliteit:**

het museum is professioneel en heeft een provinciale/nationale uitstraling en ambities. De tentoonstellingen zijn spraakmakend en aantrekkelijk voor een breed publiek van binnen en buiten Zeeland;

3. **Staf:**

het museum heeft een staf, toegerust op het presenteren en beheren van de collectie;

4. Samenwerking:

het museum is een actieve, sterke samenwerkingspartner binnen de provincie én daarbuiten;

5. Ondersteuning:

het museum vervult een belangrijke rol als voorbeeld voor en ondersteuner van andere Zeeuwse musea. Actieve kennisdeling met / ondersteuning van alle Zeeuwse musea op specialismes;

6. Maatschappelijke kernthema's:

het museum sluit met haar verhaal, exposities en activiteiten duidelijk aan op een van de provinciale maatschappelijke kernthema's;

7. Educatie:

het museum vervult een belangrijke rol op het gebied van provinciebrede cultuureducatie, waarbij wordt aangesloten op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit en de regionale cultuurarrangementen;

8. 3 Culturele Codes:

het museum onderschrijft de drie gedragscodes van de cultuursector: de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie en draagt dit ook uit;

9. Registratie:

het museum voldoet aan de Museumnorm, het kwaliteitskader voor geregistreerde musea in Nederland, is landelijk erkend en geregistreerd in het Museumregister Nederland;

10. Toegankelijkheid:

het museum heeft toegankelijkheid hoog in het vaandel en is optimaal toegankelijk voor het publiek, zowel qua voorzieningen als openingstijden;

11. Economie:

het museum heeft een aantoonbare toeristische en economische functie binnen Zeeland.

3. Pijlers Museumbeleid

Naast de overgang van themamusea naar basismusea, wordt ook het verdere museale veld in Zeeland meegenomen in het nieuwe museumbeleid. Mede dankzij de aanbevelingen uit de evaluatie uit 2024, is er gekozen voor een duaal beleid, waarbij de basismusea een belangrijke rol spelen en waarbij focus wordt aangebracht met de nadruk op professionalisering, publiek en samenwerking. De basismusea gaan andere musea in Zeeland ook praktisch ondersteunen. Daarnaast wordt er een regeling opgezet voor alle Zeeuwse musea.

Binnen de visie zoals gepresenteerd in de Uitvoeringsagenda, zorgt dit beleid voor verdere emancipatie en het toekomstbestendig maken van alle musea, van musea met een integrale kostensubsidie en basismusea tot lokale, regionale of thematische musea in heel Zeeland. Ook is er

meer aandacht voor de aansluiting op de grote maatschappelijke opgaven en het gezamenlijk met andere partijen opzetten van projecten. Dit geeft ruimte voor de ambitie voor de grotere musea om (inter)nationaal positie in te nemen, de verbinding te intensiveren met andere beleidsterreinen binnen de provincie en gezamenlijke opgaven op te pakken. Het merk Zeeland kan op deze manier beter worden neergezet door professionalisering van alle musea en door het maken van keuzes die passen bij de identiteit van Zeeland.

Het museumbeleid voor de periode 2026-2028 leunt op drie pijlers:

Pijler 1: de financiële ondersteuning van alle Zeeuwse musea

Pijler 2: de praktische ondersteuning van het gehele veld door de basismusea

Pijler 3: de bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen door de basismusea

3.1. Financiële ondersteuning van alle Zeeuwse musea

De eerste pijler binnen het nieuwe beleid is de financiële ondersteuning van alle Zeeuwse musea. Hierbij wordt er een verdeling gemaakt tussen de ondersteuning van de IKS-musea, de basismusea en de rest van het Zeeuwse museumveld.

Vanaf 2026 opent er een regeling waarbinnen ruimte is voor de plannen en ambities van alle Zeeuwse musea met ook aandacht voor samenwerkingsprojecten. Dit is specifiek een regeling voor de Zeeuwse musea die geen integrale kostensubsidie ontvangen en ook niet benoemd zijn tot basismuseum.

3.2. Praktische ondersteuning Zeeuwse museumveld

De tweede pijler binnen het museumbeleid is de praktische ondersteuning van het Zeeuwse museumveld. Naast ondersteuning door ondersteuningsorganisaties is er behoefte aan onderlinge ondersteuning. De voorzet hiervoor gaven de themamusea de afgelopen jaren. Dit is in dit kaderdocument verder geconcretiseerd en vastgelegd. Het geven van deze ondersteuning is een voorwaarde om de titel basismuseum te kunnen dragen.

De basismusea voeren in goed overleg met de Provincie Zeeland verschillende ondersteuningstaken uit voor het hele Zeeuwse museumveld, waar mogelijk samen met de provinciale ondersteuningsorganisaties (bijv. Erfgoed Zeeland/Cultuurkwadraat). Dit is een vereiste om aangemerkt te kunnen worden als basismuseum.

Hierbij gaat het specifiek om:

- Actieve kennisdeling d.m.v.:
 - o minstens 2 workshops/cursussen per jaar over ondersteuningsonderwerpen
 - o actief bijdragen aan Zeeuws museumveld via de Vereniging Zeeuwse Musea (VZM)
 - o actief bijdragen aan Zeeuwse erfgoednetwerkevenementen (bijv. contactdagen)
- Vraagbaak voor alle Zeeuwse musea over specifieke onderwerpen

3.3 Bijdrage aan maatschappelijke uitdagingen

De derde pijler binnen het museumbeleid is de bijdrage door de basismusea aan maatschappelijke uitdagingen. Dankzij hun bijzondere rol in de samenleving zijn musea bij uitstek in staat om maatschappelijke thema's op een toegankelijke manier bij het publiek onder de aandacht te brengen, bijvoorbeeld door middel van tentoonstellingen, educatieprogramma's of speciale evenementen. Een voorwaarde voor de titel basismuseum is dat het museum aansluit op kernthema's binnen de Zeeuwse samenleving en bijdraagt aan maatschappelijk uitdagingen.

4. Basismusea en musea met integrale kostensubsidie in Zeeland

Met de overgang van thema- naar basismusea wordt de scheiding tussen de musea met een integrale kostensubsidie (Zeeuws Museum vanuit Cultuur en Terra Maris vanuit Natuur) en de basismusea onderschreven. Het Zeeuws Museum vervult een belangrijke rol binnen het provinciale museumbestel, mede omdat zij de Provinciale Kunstcollectie en de Zeeuwse wandtapijten beheert. Zij vervult al jaren de voortrekkersrol als het gaat om tentoonstellingen, onderzoek, samenwerkingen, maatschappelijke rol en toegankelijkheid. Terra Maris vervult vanuit Natuur een vergelijkbare rol en geeft uitvoering aan de Nota Natuurbeleving en -branding. Zij ontvangen een bijdrage in de kosten voor exploitatie en beheer.

De basismusea worden aangewezen op basis van de in dit document genoemde criteria en basisvoorwaarden. Maar er zijn ook verwachtingen benoemd met betrekking tot de rol die basismusea moeten vervullen binnen het gehele museale bestel in Zeeland en de maatschappij als geheel.

Op basis van dit beleidskader worden het Watersnoodmuseum, het Maritiem Muzeum Zeeland en het Bevrijdingsmuseum Zeeland als basismusea te benoemen voor de periode 2026-2028.

Alle andere Zeeuwse musea kunnen op projectbasis gesubsidieerd worden door aanspraak te maken op gelden uit de subsidieregeling Zeeuwse musea, die van start gaat in 2026.

Het Zeeuwse museumstelsel zal dus voor de periode 2026-2028 bestaan uit 2 musea met een integrale kostensubsidie, 3 basismusea en een uitgebreid en gevarieerd museumveld bestaande uit zo'n 50 andere musea verspreid over de gehele provincie.

Museumstelsel Zeeland	
Musea met een integrale kosten subsidie	• Zeeuws Museum • Terra Maris
Basismusea	• Bevrijdingsmuseum Zeeland • Maritiem Muzeum Zeeland • Watersnoodmuseum
Overige Zeeuwse musea	• Regeling

Door het Zeeuwse museumstelsel op deze manier in te richten, verbindt, faciliteert en stimuleert de Provincie Zeeland alle Zeeuwse musea.

5. Subsidiabele activiteiten basismusea

Het type activiteiten waarvoor subsidie aangevraagd kan worden vanuit het gereserveerde subsidiebudget voor basismusea is gevarieerd. Het gaat hierbij om specifieke activiteit-gebonden jaarlijkse subsidies met een subsidieplafond per jaar per basismuseum.

Het aangevraagde bedrag kan voor geormerkte activiteiten in een bepaald jaar ingezet worden, waarmee ook een deel van de meer structurele kosten worden gedekt die bij de basistaken van een museum horen, bijv. educatie of collectiebeheer.

Om in aanmerking te komen voor subsidie dient in de jaarlijkse aanvraag iedere activiteit of project directe relatie te hebben met één of meerdere van onderstaande zaken:

- Ondersteuningstaken veld
Denk aan: het organiseren van bijeenkomsten rondom het aangegeven onderwerp, het actief delen van kennis, het fungeren als vraagbaak voor het brede museumveld of een gezamenlijk project met andere musea op (een van de) genoemde onderwerpen, het d.m.v. een project of activiteit vergroten van de eigen kennis op (een van de) genoemde onderwerpen – mits dit ook ten goede komt aan het brede Zeeuwse museumveld
- Maatschappelijke thema's
Denk aan: het organiseren van bijeenkomsten rondom het aangegeven thema, het organiseren van projecten, bijeenkomsten of tentoonstellingen rondom het aangegeven thema/thema's
- Gekaderde projecten rondom de verdere professionalisering van het museum
Denk aan: projecten met een duidelijk begin en eind die bijdragen aan de ambitie voor de musea om (inter)nationaal positie in te nemen of de professionalisering een extra impuls te geven anders dan de structurele taken die horen bij de basis van het museum (onder structurele taken verstaan wij: het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed (onderdeel van de museumdefinitie van het Museumregister)).

Door specifiek aan te sluiten op bovengenoemde zaken, kunnen de basismusea hun voortrekkersrol op deze thema's en onderwerpen goed blijven vervullen. Daarbij is gekozen voor de volgende verdeling:

	Zeeuws Museum	Watersnoodmuseum	Bevrijdingsmuseum Zeeland	Maritiem Muzeum Zeeland
Ondersteuning	- Goed bestuur / culturele codes - Subsidieaanvragen - Strategisch plan	- Vrijwilligersbeleid - Exploitatie - Fondsenwerving - Oral History	- Bedrijfsvoering - Educatie - Museumgids - Oral History	- Digitalisering - Marketing
Maatschappelijke thema's	- Zeeuws DNA - Eenzaamheid	- Waterveiligheid & klimaat	- Herdenken en vieren	- Handel & (maritieme) economie

6. Regeling

Vanaf 2026 is er een regeling waarbinnen ruimte is voor de plannen en ambities van alle Zeeuwse musea met ook aandacht voor samenwerkingsprojecten. Dit is specifiek een regeling voor de Zeeuwse musea die geen museum met een integrale kostensubsidie zijn en ook niet benoemd zijn tot basismuseum.

Deze regeling komt tot stand in samenspraak met musea, flankerende instellingen en de Vereniging Zeeuwse Musea.

7. Monitoring en evaluatie

Ieder basismuseum wordt de komende drie jaar gemonitord op de criteria zoals genoemd in het Kaderdocument Museumbeleid, maar ook op de manier waarop zij hun rol vervullen zoals beschreven in datzelfde document. Dat gebeurt ook op basis van de jaarlijkse subsidieaanvragen en de verantwoordingen. De basismusea moeten aan deze kaders blijven voldoen, willen zij bij de evaluatie in 2028 voor de periode 2029-2032 opnieuw benoemd worden als basismuseum. Dit laat ook ruimte voor het benoemen van additionele musea, mochten zij aan de kaders voldoen.

In 2028 zal een evaluatie plaatsvinden van de basismusea en de regeling, op basis waarvan een volgend concretiseringsbesluit genomen zal worden voor de periode 2029-2032.